

หลวงปู่บุดดา ถาวโร

วัดกลางชูศรีเจริญสุข

อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี

คัดลอกจาก <http://www.konmeungbua.com/saha/budda.html>

คำปรารภ

ในวโรกาสนี้ศิษย์ธรรมจะได้ร่วมกันเป็นพลังความสามัคคีประกอบพิธีแสดงความกตัญญูแด่พระคุณ หลวงปู่บุดดา ถาวโร เนื่องมรณภาพครบรอบ 9 ปี ในอาทิตย์ที่ 12 มกราคม 2546 ณ สำนักปฏิบัติธรรมหลวงปู่บุดดา ถาวโร อ.เมือง จ.สิงห์บุรี และประกอบพิธีแสดงความกตัญญูแด่ พระคุณครูบาเจ้าหลวงปู่ชัชยะวงศาพัฒนา (พระครูพัฒนกิจจานุรักษ์) เนื่องมรณภาพครบรอบ 3 ปี ในวันวิสาขบูชา วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ณ วัดพระพุทธรูปปางหัวขี้ต้ม อ.ลี้ จ.ลำพูน

ดังนั้นเพื่อเป็นการเทิดทูน-บูชาพระคุณแด่หลวงปู่ทั้งสององค์ ผู้เรียบเรียงมีความยินดีและ ชื่นใจเป็นอย่างยิ่ง ที่จะได้อบรมความสุขทางจิตใจให้แก่คณะศิษย์ธรรม ด้วยการแจกจ่ายหนังสือ “เทิดพระคุณสองหลวงปู่” เพื่อจุดประสงค์ร่วมสามประการดังนี้ :-

๑. จะดำเนินการรวบรวมประวัติ ข้อวัตรปฏิบัติ การอธิบายและเทศนาธรรมะ และข้อคิด คำสอนที่เผยแพร่ไว้ ณ สถานที่ต่าง ๆ ให้มีความสมบูรณ์ มารวมอยู่ในหนังสือเล่มเดียว

๒. ให้เป็นศูนย์กลางพลังความสามัคคีของคณะศิษย์ธรรม จักได้ระลึกว่าภายในระยะเวลาสองเดือนก่อนวันขึ้นปีใหม่ จักได้ร่วมพลังกันพิจารณาจัดทำหนังสือ “เทิดพระคุณสองหลวงปู่” ให้มีความสมบูรณ์ – สาระ และมีความละเอียดยิ่งขึ้น

๓. ร่วมกันแสดงความสามัคคีที่จะร่วมกันจรรโลงเจตนารมย์ของพระคุณสองหลวงปู่ในเรื่องศาสนสถานที่อยู่ระหว่างการก่อสร้าง – บูรณะปฏิสังขังไม่แล้วเสร็จ

ตลอดถึงพิธีการที่สำคัญ ที่น่าธำรงรักษาไว้ อาทิเช่น พิธีสืบชะตาหลวง พิธิตานใช้ –
ตานแทน (พิธีชำระหนี้สงฆ์ ขอโทษเจ้ากรรม นายเวร) แบบล้านนา เป็นต้น

สำหรับหนังสือ “เทิดพระคุณสองหลวงปู่” เล่มนี้ คงจะได้สำเร็จแจกจ่ายเป็น
ธรรมทานได้ ถ้าหากว่าไม่ได้รับความเมตตา และร่วมมือช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณ
ดังต่อไปนี้

๑. คุณปิยมงคล โชติกเสถียร เมตตาช่วยเหลือถอดเทปธรรมและจัดพิมพ์ต้นฉบับบาง
ตอนมาให้พร้อมส่งพิมพ์ได้ทันที

๒. พระครูโสภณจารุวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดกลางสุทรีเจริญสุข จ.สิงห์บุรี เมตตาให้ผู้
เรียบเรียงและคณะศึกษา – คั่นคว้าเถระประวัติของพระคุณหลวงปู่บุดดาและมอบ
หนังสือเพื่ออ้างอิงและอนุญาตให้เผยแพร่เป็นธรรมทานได้

๓. คุณธนกร สุริยนต์ เมตตาช่วยเหลือในการศึกษา – คั่นคว้า และเหนี่ยวยากใน
การพิสูจน์ตัวอักษรก่อนการจัดพิมพ์เนิ่นนานมากกว่าหนึ่งสัปดาห์ และได้ประสาน
การออกแบบปกและหารูปของพระคุณสองหลวงปู่ด้วยความเต็มใจและเต็ม
ความสามารถ จึงทำให้หนังสือมีความสวยงาม สมบูรณ์ น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ผู้เรียบเรียงจึงใคร่ขอแสดงความขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง และขออนุโมทนาสาธุการ
จากใจจริง มาด้วยความนับถือเป็นอย่างสูงสำหรับความดีของหนังสือเล่มนี้ ขอน้อม
ถวายบูชาพระคุณของหลวงปู่ ทั้งสององค์ ซึ่งให้ความเมตตาไว้แก่คณะศิษย์
ตลอดจนปวงชนชาวไทยเป็นจำนวนมากมาจนหาประมาณไม่ได้ คงไม่สามารถจะ
ทดแทนได้หมดสิ้น จึงขอตั้งความกตัญญูตาจิต อธิฐานอ้างอิงเอากุศลธรรม อัน
พระคุณหลวงปู่ทั้งสองได้บำเพ็ญมาด้วยความเด็ดเดี่ยวอย่างดีเลิศนั้น จงเป็นพลว
ปัจจัย ส่งผลคลบ้นดาลให้พระคุณหลวงปู่ทั้งสอง ซึ่งพระคุณหลวงปู่บุดดา ถาวโร
คงไม่เกิด ไม่ตายนั่นโปรดเมตตาสงเคราะห์ – แสงแห่งบารมีธรรมให้คณะศิษย์ธรรม
ทั้งหลายผู้โชคได้ได้รับหรือได้อ่านหนังสือเล่มนี้ให้ได้เพิ่มพูนพลังบารมีธรรมและมี
ความใคร่ที่จักได้ปฏิบัติธรรมตามคำสอนนี้ให้แจ้งขึ้นและได้เข้าสู่กระแสแห่งพระ
ธรรมได้ปฏิบัติชอบและตรงโดยเร็วด้วย และสำหรับเมตตาธรรมของพระคุณครูบา
เจ้าหลวงปู่ชัชวงศ์ ฯ โปรดประทานพลังให้คณะศิษย์ธรรมทุกรูปทุกผู้ทุกนาม เกิด
เดชะพละบารมีที่จะช่วยกันจรรโลงตามเจตนารมณ์ของหลวงปู่ฯ จนทุกสิ่งที่ยังค้าง

รอฟื้นฟื้นธรรมผู้ศรัทธาได้ร่วมมือร่วมใจกันสมทบจัดสร้างให้สำเร็จโดยเร็ว ภายใน
ระยะเวลาอันสมควรด้วย

สำหรับความผิดพลาดหากมี ผู้เรียบเรียงขอน้อมรับไว้ทั้งสิ้น และสำหรับเพื่อน
ธรรมที่ได้รับและได้อ่านหนังสือเล่มนี้ ตลอดถึงผู้มีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์
สร้างหนังสือถวายพระคุณหลวงปู่ จะมีส่วนได้ปัญญาเห็นธรรม นำไปถึงซึ่งความ
พ้นทุกข์โดยเร็วพลันทั่วกันทุกท่านเทอญ

จากผู้เรียบเรียง

นาวาเอก ไชยวัฒน์ สุพัฒนานนท์
ประธานกรรมการมูลนิธิพระชัยยะวงศาพัฒนา
๑๐ มกราคม ๒๕๔๖

เถระประวัติหลวงปู่บุดดา ถาวโร

วัดกลางชูศรีเจริญสุข
ต.พักทัน อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี

ชาติกำเนิด – ภูมิลำเนา

เกิดเมื่อวันเสาร์ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือนยี่ ปีมะเมีย ตรงกับวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๓๗
ที่ตำบลพุกา อำเภอกอสุริยราช จังหวัดลพบุรี ท่านเคยชี้ตำบลเกิดของท่านขณะขึ้นรถไฟ
ผ่าน อยู่เหนือสถานีโคกกระเทียมเล็กน้อย เป็นหมู่บ้านเล็กห่างจากทางรถไฟไปทางทิศ
ตะวันตกราว ๒ กม. ท่านบอกว่า หมู่บ้านหนองเต่า คงเป็นชื่อหมู่บ้านเดิม บิดาของท่าน
ชื่อ น้อย มงคลทอง มารดาของท่านชื่อ อึ่ง มงคลทอง มีพี่น้องทั้งหมด ๗ คน ยังเหลือ
น้องชายคนเล็กชื่อ เหลือ มงคลทอง นอกนั้นถึง แก่กรรมไปหมดแล้ว

อุปสมบท

วันเสาร์ที่ ๑๕ เมษายน ๒๔๖๕ ที่วัดเนินยาว ต.โพนทอง อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี มี
พระครูธรรมขันธสุนทร (ม.ร.ว. เอี่ยม บ้านเดิมท่านอยู่ กทม.) เป็นอุปัชฌาย์ และมีคณะ
สงฆ์ ๒๕ รูป เป็นพระอัครคัน ซึ่งหลวงปู่บุดดา ถาวโร นับถือว่าเป็นอาจารย์ท่าน

ประวัติทั่วไป

ชีวิตตอนเยาว์ ชีวิตตอนต้นของหลวงปู่ก็เหมือนกับชีวิตเด็กลูกชาวบ้านนอกทั่วไป ในสมัยนั้นที่ไม่มีโรงเรียนใกล้เคียง จึงไม่มีโอกาสได้เล่าเรียนหนังสือ มีแต่ทุนเดิมที่ได้ฝึกฝนอบรมมาดีในอดีตชาติ จึงเป็นผู้ระลึกชาติได้แต่เด็ก ทำให้ไปพบเห็นสิ่งที่ปรากฏตามภาพนิมิต ของอดีตได้ถูกต้อง และได้มีบุคคลที่เกี่ยวข้อง จนท่านต้องขุดกระดูกของท่านที่ถูกฝังไว้ในอดีต

การเห็นภาพในอดีตนั้นท่านเห็นได้หลายภพ ในกรณีหลวงปู่บุดดา อดีตชาติท่านเกิดเป็นชายทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ตัวหนังสือที่ใช้เป็นตัวหนังสือแบบเดียวกับสมัยพ่อขุนรามคำแหง มีใช้ตัวหนังสือเดียวกับเมื่อหลวงปู่เป็นเด็ก ท่านจึงอ่านหนังสือไม่ออก แต่พอเป็นทหารท่านได้เรียนหนังสือ ท่านก็สามารถเรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งที่หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในการรับราชการเป็นทหารเกณฑ์นั้นหนักมาก ทั้งนี้จะเนื่องมาจากสาเหตุสองประการ ที่ทำให้สามารถรู้หนังสือได้ดีเพราะท่านรู้หลักของหนังสือเดิมคืออยู่แล้ว พอเทียบตัวถูกท่านก็อ่านได้ และสมาธิจิตของท่านเข้าอันดับญาณจึงสามารถทำอะไรได้ง่าย

อดีตสัญญา

ถ้าสอบถามถึงอดีตชาติแล้ว ท่านมักปรารภเสมอว่ามันเป็นเรื่องที่ทำให้ท่านรู้สึกเบื่อหน่าย เช่น เล่าว่านับถอยหลังปัจจุบันไป ๙ ชาติ ท่านได้เกิดเป็นบุรุษทุกชาติ และเสียชีวิตตั้งแต่อายุไม่มากรวมทั้งไม่มีครอบครัวเลย ตลอด ๙ ชาติ ที่ผ่านมามีส่วนมากท่านเกิดฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงมากกว่าฝั่งขวา มีชาตินี้ท่านนั้นที่ท่านมีอายุยืน พี่ชายของท่านในอดีตชาติทั้งรักและตามใจทุกอย่าง ตั้งแต่เด็กจะไปไหน ก็พาท่านไปด้วย ได้สัญญากับท่านไว้ว่าจะไม่ทิ้งเป็นอันขาด ท่านจึงเกิดเป็นบุตรในชาติปัจจุบัน

ฉะนั้นเมื่อบิดาของท่านตีท่านในสมัยเด็ก ท่านเล่าว่า ท่านวิ่งออกไปนอกบ้านแล้วตะโกนว่า “พ่อโกหก ๆ ๆ ๆ” ไม่ยอมหยุดจนมารดาของหลวงปู่เห็นผิดสังเกต จึงไปสอบถามว่า “พ่อโกหกเรื่องอะไร” ท่านจึงได้เล่าเรื่องอดีตสัญญาให้มารดาของท่านฟังว่า “พ่อไม่รักษาคำพูด” ผู้ใดสามารถเฉลยอดีตสัญญาแบบนี้ให้เป็นธรรมและยอมรับกันได้ทั่วไปบ้าง ?

เรื่องอายุหมา

หลวงปู่เล่าว่า ตั้งแต่เด็กท่านมักจะบอกกับมารดาของท่านเสมอว่า โตขึ้นท่านจะไม่มีครอบครัว เพราะท่านละอายใจดังเรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้

อดีตชาติหนึ่งในหนหลังเมื่อท่านเป็นหนุ่มเกิดพอใจหญิงสาวชาวบ้านใกล้เคียงกันผู้หนึ่งจึงไปอุ้สาวผู้นั้น แทนที่ฝ่ายหญิงจะพุดคุยกับลำเลิกอดีตชาติว่า

“หลวงปู่ที่เป็นชายหนุ่มในชาตินี้เป็นผู้ทำให้เขาถูกทุบตี และถูกจับผูกทรมานอดอาหารจนท้องกัวยาย พอมาชาตินี้มารักเขาทำไม”

หลวงปู่ในชาตินี้ก็มองเห็นอดีตตนเองได้ว่าตอนนั้นท่านเป็นสมภารเจ้าวัดอยู่ประเทศลาว ขณะนอนป่วยอยู่มีหมาตัวเมียขี้นมาลักลอบอาหารที่เด็กเก็บไว้ ท่านจึงร้องบอกเด็ก พวกเด็กจึงไล่ตีหมา และพวกเด็กไม่เพียงแต่ไล่ตี คงได้ไล่จับหมาตัวนั้นไปผูกกับรั้ว และกว่าจะถูกจับได้คงต้องไกลกว่าที่สมภารนอนเจ็บประการหนึ่ง และทุกคนก็คงสนใจแต่ความป่วย และการตายของสมภาร ในเวลาต่อมาจึงลืมนึกถึงการจับหมาตัวนั้นไปผูกไว้จนต้องอดถึงตายไป

เมื่อชายหนุ่มระลึกอดีตชาติได้ก็เกิดความสลดและละอายใจว่า “นี่เรากำลังจะเอาหมามาเป็นเมียแล้วหรือ ? ” และเป็นการประทับฝังอยู่ในจิตใจต่อมาทุกชาติ การป่วย และการตายในคราวนั้น หมาตายภายหลัง จึงจองเวรและติดตามถูก

ส่วนการที่เด็กไล่ตีหมาที่ถูกจับไว้จนหมาตาย ต้องมีไฉ่คำสั่งของสมภาร หมาจึงจองเวรได้เพียงหมาถูกตีเพราะเสียงร้องบอกของสมภารเป็นเหตุ หมาจึงทำให้สมภารในอดีตชาติเดือดร้อนเพราะลำเลิกของหญิงนั้นตามอดีตเหตุที่สมภารได้ทำไว้เท่านั้น เรื่องความผูกพันหรือการจองเวรในอดีตชาติท่านองนี้หลวงปู่ปรารภเสมอว่าเมื่อนึกถึงเรื่องราวในอดีตแล้ว ท่านมีความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเวียนว่ายตายเกิดมาตั้งแต่เด็ก

รับราชการทหาร ๒๔๕๘ ท.บ.๓ ล.๑๐

หลวงปู่รับราชการทหาร ๒ ปี โดยมีหลักฐานการเป็นทหารปรากฏบนท้องแขนขวาดังนี้ ๒๔๕๘ ท.บ.๓ ล.๑๐ การเกณฑ์ทหารสมัยนั้น เมื่อผู้มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ถึงแม้ถูกเกณฑ์แล้วจับ ใบบำได้ไม่ต้องรับราชการทหารในปีนั้นแล้วก็ต้องถูกเกณฑ์ไปทุกปีจนกว่าจะอายุ ๓๐ ปี หลวงปู่เป็นทหารในกองทัพบก ๓ ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดลพบุรี

ในสมัยนั้น เรื่องการเป็นทหารเกณฑ์ของหลวงปู่่นั้น ท่านถูกเกณฑ์ทุกปีและในปีที่มีการคัดเลือกทหารอาสา ไปราชการสงคราม ณ ทวีปยุโรปในสงครามครั้งที่ ๑ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๐ หลวงปู่ก็เคยเล่าว่า ท่านได้อาสาสมัครกับเขาเหมือนกันแต่ท่านกินเหล้าไม่เป็น เขาจึงไม่รับท่าน เนื่องจากผู้บังคับบัญชาบอกท่านว่า ในทวีปยุโรปอากาศหนาวจัด ต้องดื่มเหล้า เพื่อช่วยให้คลายหนาวท่านจึงไม่ได้ไปราชการสงคราม ณ ทวีปยุโรป

พรรษาแรก ความมุ่งมั่นอดทนของพระใหม่

เมื่อหลวงปู่อุปสมบทแล้ว ท่านจำพรรษาอยู่ ณ วัดเนินขาว จังหวัดลพบุรี ปฏิบัติอุปัชฌาย์ตามแบบแผนของภิกษุสมัยนั้น ไม่มีการศึกษาเล่าเรียนทั้งทางปริยัติหรือปฏิบัติ คงทำวัตรท่องหนังสือสวดมนต์และปาฏิโมกข์ แต่ท่านอ้างเสมอว่าอุปัชฌาย์ทุกองค์ท่านสอน ปัญจกรรมฐานให้แล้วในวันอุปสมบท (นั่นก็คือ อุปัชฌาย์ท่านสอนให้ว่า เกสา – ผม โลมา – ขน นกขา – เล็บ ทันตา – ฟัน และ ตโจ – หนัง และทวนกลับ) ว่าให้พิจารณาลึกลงไปในร่างกายของตนและคนอื่น ล้วนเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอนเป็นบ่อเกิดของทุกข์ทั้งกายและจิตใจ เป็นของหาที่ยึดถือเป็นตัวตนไม่ได้มานานแล้วทุกคน

และในพรรษาที่หลวงปู่บวชนั้น ได้มีการสร้างศาลามุงสังกะสีขึ้น ซึ่งในการมุงหลังคาคราวนั้นมีเรื่องเล่าความมหัศจรรย์ทางอำนาจจิตของหลวงปู่ตั้งแต่สมัยบวชเดือนแรกที่เดียว เพราะในการมุงหลังคาและตามปกติในฤดูร้อน แดดก็ร้อนจัดในตอนบ่ายอยู่แล้วและเมื่อเครื่องมุงเป็นสังกะสีด้วยก็ยิ่งทวีความร้อนมากยิ่งขึ้น พอตกตอนบ่ายทั้งพระและชาวบ้านต่างทนความร้อนไม่ไหวต้องลงมาพักกันหมด คงเหลือแต่หลวงปู่ ซึ่งเป็นพระบวชใหม่ยังไม่ครบเดือน มุงหลังคาอยู่ข้างบนองค์เดียวจนสำเร็จ

เมื่อรับกฐินแล้วแต่พรรษาแรก หลวงปู่ท่านออกจาริกแสวงหาสถานที่วิเวกเจริญสมรกรรมตามอริยาธัยองค์เดียวโดยไม่มีภคคามีมุ่งแบบอุทิสชีวิต และเลื้อยเนื้อเป็นทานอยู่นานจนเลือดแดงฉานติดจิ๋วและบินไปไม่ไหว

พรรษาที่ ๒ รุคงค์เดียวเมื่อกลับจากรุคงค์พอใกล้เข้าพรรษาท่านเข้ามาจำพรรษาที่วัดผดุงธรรม จังหวัดลพบุรี พอออกพรรษาท่านก็รุคงค์ไปองค์เดียวอีกเหตุอัศจรรย์ผจญวัวป่า

หลวงปู่ท่านเดินรุคงค์ไปหนองคายโดยออกจากจังหวัดลพบุรีไปทางจังหวัดเพชรบูรณ์ ผจญเข้ากับวัวป่าฝูงหนึ่ง มันคงแปลกใจว่า เอ๊ะ ? อะไรวะ เป็นอันตรายกับ

พวกเขาหรือเปล่า หัวหน้านั้นเข้ามาดม ๆ ดู แล้วก็ร้องมอ ๆ คล้ายกับจะบอกพรรคพวกว่า ไม่เป็นไรหรอก ไม่มีอันตราย เข้ามาได้แล้ว ตัวอื่นก็เข้ามาดมจนครบทุกตัวแล้วก็เลยไป

คุณธรรมของท่านนั้นแม้แต่เดรัจฉานก็ส่งภาษาใจให้ผู้รู้เรื่องกันได้ หลวงปู่พูดเสมอว่าภาษาธรรมนั้น ก็คือภาษาใจ อยู่ที่ไหนก็รู้กันได้ มนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม โลกุตระธรรม

พบซากศพตนเองในอดีต

คราวนี้ท่านได้สอบคุณนิมิตสมัยเด็ก ๆ ของท่านว่ามีถิ่นกำเนิดอยู่นอกนครเวียงจันทน์หรือไม่กลั่น ซึ่งเมื่อถึงแก่กรรมแล้ว เขาก็นำเอาศพในอดีตชาติของท่านไปฝังไว้และไม่ได้เผา ในนิมิตนั้นท่านเห็นกะโหลกศีรษะขาวโพลน โพล่ดินขึ้นมาตรงต่อพุดชา ท่านจึงไปสอบดูตามนิมิต และได้พบกะโหลกศีรษะมนุษย์ ในภูมิประเทศคล้ายคลึงกัน แต่กะโหลกที่พบจริงไม่ขาวเท่าในนิมิต และต่อพุดชาไม่มีแล้วท่านจึงได้เผากะโหลกนั้นด้วยตนเอง

พรรษาที่ 3 จาระพระไตรปิฎก

ขณะที่ไปสอบดูตามนิมิตก็ใกล้เข้าพรรษาแล้ว ท่านได้จำพรรษา ณ วัดบ้านทุ่งอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และในขณะที่ข้ามไปเวียงจันทน์ได้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานและวัดพระแก้วที่เวียงจันทน์ ท่านระลึกถึงอดีตชาติเมื่อเห็นตู้พระไตรปิฎกและจารด้วยตนเองแต่สมัยเป็นสามเณรต่อมาเป็นภิกษุและเป็นสมภารเจ้าวัดในที่สุด ได้จารพระไตรปิฎกบรรจุไว้จนเต็ม 3 ตู้ ท่านว่าได้เป็นสมภารเจ้าวัดในฝั่งลาว 3 สมัย ตายตั้งแต่มิพ้นวัยกลางคน ที่ท่านไปพบตู้ที่สร้างไว้นั้นไม่มีพระไตรปิฎกแล้ว

ขณะที่ท่านพักอยู่ ณ วัดบ้านทุ่ง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย คราวหนึ่งท่านต้องไปกิจนิมนต์ร่วมกับภิกษุหลายรูปด้วยกัน ไปทางเรือตามลำน้ำโขงปรากฏว่าเรือเกิดจมลง พระรูปอื่นต่างว่ายน้ำหนีจากเรือหมด เหลือแต่ท่านองค์เดียวในเรือ และน้ำท่วมเกือบถึงคอแล้วพอดีชาวบ้านเอาเรือไปรับนิมนต์ท่านขึ้นเรือแล้วเรือก็จมหายไป

พบบิดาในอดีตชาติ

พอออกพรรษารับกฐินเรียบร้อยแล้ว ท่านก็ออกเดินทาง และในระหว่างทางนั้น ท่านได้พบกับหลวงพ่อสงฆ์ พรหมสโร ซึ่งออกจาริกไปตามป่าเขาทำนองเดียวกับท่าน

หลวงพ่อสงฆ์ผ่านพรรษา ๔ เก่งกว่าหลวงปู่ศุขดาหนึ่งพรรษา แต่อายุหลวงพ่อสงฆ์แก่กว่าท่านหลายปี เพราะท่านบวชภายหลังมีครอบครัวแล้ว และเมื่อท่านพบหลวงพ่อสงฆ์ ท่านก็ระลึกได้ว่า เคยเป็นบิดาของท่านในอดีตชาติ ท่านก็เรียกคุณพ่อสงฆ์ตั้งแต่นั้นมาจนถึงที่สุดแห่งวาระของท่านเอง

ถ้ำนี้มีคุณ

ท่านทั้งสองได้ร่วมจาริกแสวงหาที่วิเวกอันเหมาะแก่การเจริญภาวนาเรื่อยมา จนมาพบถ้ำคูหา ตำบลหัวหวาย อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นถ้ำกว้างมีปล่องทะลุกลางเขาสูงย่อม ๆ อยู่ในดงยาง เป็นชัยภูมิร่มรื่น มีหนองน้ำใหญ่อยู่ห่างจากหน้าถ้ำไปทิศตะวันออกของทางรถไฟสายเหนือห่างประมาณ ๑ กิโลเมตร อยู่ระหว่างสถานีดงมะกู และสถานีหัวหวายห่างจากหมู่บ้านทั้ง 2 ตำบล ข้างละประมาณ ๒ กม. เศษ ปากถ้ำอยู่ทางดินเขา ภายในถ้ำลมถ่ายเทได้ดี

ท่านได้อาศัยภายในถ้ำนี้และแยกกันอยู่คนละฟาก ได้อาหารบิณฑบาตจากหมู่บ้านดังกล่าว ถ้ำภายในเขาภูคานี้เป็นที่สงบและวิเวกปากถ้ำเรียบเป็นดิน เิงเขาลาดชันพอบรรจบถึงเขาก็เป็นปากถ้ำพอดี กว้างราว ๖-๗ เมตร สูง 3 เมตรเศษ เป็นดินราบขึ้นไปจนถึงยอดมีแท่นราบตรงกลางปล่องตรงกับยอดเขาพอดี ปล่องถ้ำเหมือนรูปงอบใบใหญ่สูงกว่าปากถ้ำเล็กน้อย ขอบล่างลาดลงโดยรอบเป็นช่องและซอกมากบ้าง น้อยบ้าง

สถานที่ท่านใช้พักผ่อนและจำวัด ปรากฏว่าตรงที่ท่านใช้ภาวนานั้น มีปล่องลมหมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา ส่วนที่จำวัดก็หลบเข้าไปในช่องไม้ถูกลมเลย ก่อนที่ท่านจะมาอยู่ในถ้ำนี้ มีแคร่ร้างแสดงว่ามีบุคคลอื่นมาใช้สถานที่นี้ก่อนแล้ว

สถานที่ท่านใช้เป็นทีเดินจงกรมในตอนบ่ายและพักผ่อนสนทนาธรรมกันตอนเย็นนั้นเป็นบริเวณสันเขาตอนใต้ เป็นทางลาดชันปากถ้ำได้สะดวก ใช้ด้านตะวันออกเป็นที่ลาดเดินจงกรม มีต้นไม้และสันเขาช่วยกำบังแดดในตอนบ่าย

ตะขาบเจ้ากรรม

ตอนอยู่ถ้าภูคานี้แม้จะสนทนาก็ต่างองค์ต่างอยู่ในที่ของตน คราวหนึ่งเสียงของ หลวงปู่บุดดาเจียบหายไป หลวงพ่อสงฆ์ผัดสังเกตจึงเดินไปดูก็เห็นหลวงปู่บุดดานั่งหลับตา มีตะขาบตัวใหญ่มากขึ้นไปขดอยู่กลางศีรษะของท่าน หลวงพ่อสงฆ์ต้องเอาผ้าอาบของท่านหย่อนลงให้ตะขาบไต่ขึ้นผ้าแล้วจึงเอาไปปล่อยนอกถ้ำ

หลวงปู่บุดดาท่านเล่าว่า มันไต่ขึ้นภายในสบงผ่านเอวแล้วผ่านหลังท่านขึ้นไป ท่านจึงต้องกลั่นลมหายใจ ปิดหู ปิดตา จมูก ปากหมด เข้าตะขาบจึงเข้าไม่ได้ เมื่อหลวงพ่อสงฆ์เอาไปปล่อยปรากฏว่ามันกัดตัวเองจนขาดเป็นท่อน ๆ กองอยู่ที่ปล่อยนั่นเอง

พรรษาที่ ๔ ตัดกิเลสบรรลุธรรม

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๘ พอใกล้เข้าพรรษา ท่านทั้งสองได้ไปจำพรรษา ณ วัดป่าหนองคู จ.นครสวรรค์ และพอออกพรรษาก็กลับมาช่วยปฏิบัติธรรม ณ ถ้าภูคา จ.นครสวรรค์ โดยต่างเร่งความเพียรเจริญสมณธรรม อย่างเต็มที่เกือบจะไม่ได้พักผ่อน และในคืนวันหนึ่งเวลาประมาณระหว่าง ๒๐.๐๐ น. ถึง ๒๓.๐๐ น. ซึ่งเป็นเวลาสนทนาธรรมของทั้งสองท่าน หลวงพ่อสงฆ์ได้ถามหลวงปู่บุดดาว่า

“...ยังถือวินัยอยู่หรือ”

หลวงปู่ตอบว่า “...ไม่ถือวินัยได้ไง ถ้าเราจะเดินผ่านต้นไม้-ของเจียวก็ต้องระวัง... มันจึงเป็นอุปาทานทำความเนิ่นนานต้องเข้ามาถึง ๔ พรรษา”

หลวงพ่อสงฆ์ว่า “วินัยมันมีสัตว์-มีคนรี”

หลวงปู่บุดดาว่า “มีตัวซี ถ้าไม่มีตัวจะถือวินัยได้ยังไง...วินัยก็ผู้ถือมันเอง ...เสขยวัตร ๓๕ เป็นตัวไม่ได้หรอก ...เนื้อหนัง กระดูก ตับไต ไสพุง มันไม่ใช่ตัวถือวินัย...ตัวถือวินัยเป็นธรรมนี่”

....เถียงกันไป เเถียงกันมาชั่วระยะหนึ่ง... พอปัญญา-บารมีเกิดขึ้นตกลงกันได้ว่า “เอ๊ะ ! ไม่มีจริง ๆ เน้อ ...ผู้ถือไม่มี มีแต่ระเบียบของธรรมเท่านั้น ไปถือมัน-ยึดมันไม่ได้นี่”

พอหยุดความลง ทันใดนั้นเองหลวงพ่อสงฆ์เฟ่งมองดูเห็นหลวงปู่บุดดา จู้ ๆ ก็นั่ง
เงิบย่นัยน์ตาลืมค้างอยู่ ไม่กระพริบตา – เบิกตาโพลงอยู่อย่างนั้น – เน้นนานอยู่ประมาณ
สองชั่วโมงกว่าถึง กลับมาพูดได้-ทั้งนี้ก็เพราะว่าหลวงปู่บุดดาได้ใช้ปัญญาตัดกิเลสได้
แล้วในขณะที่นั่งลืมตา ซึ่งหลวงปู่บอกว่าถ้าเกิดปัญญาขึ้นในอริยาบททั้ง ๔ ซึ่งขณะนั้น
ถ้าลืมตาตัดก็ต้องลืมตาตัด ถ้านั่งตัดก็ต้องนั่งตัด ถ้ายืนตัด – เดินตัดหรือนอนตัดก็ต้องยืน
ตัด-เดินตัด หรือนอนตัด ขึ้นอยู่ว่าใครจะตัดกิเลสได้ขณะไหน... อย่างพระอานนท์ตัดได้
ตอนเอนกายขณะกำลังจะนอนนั่นเอง...

สำหรับหลวงปู่บุดดา ขณะมีอายุได้ ๓๒ ปี-พรรษาที่ ๔ ซึ่งถ้ายังใช้กรรมไม่หมด
ก็ไม่ถึง โลกกุตระ แต่พอใช้หนี้กรรมหมดแล้วก็ไปถือกรรม ขณะนั่งลืมตาอยู่กับบรร
ลุกรรมได้

หลวงปู่บุดดาบอกว่า “ขณะนั้นอวิชชาดับหมด รู้สึกสว่างแจ้งขึ้นมาเอง ความไม่มี
ตัวตนเห็นได้ชัดเจนทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ ตัว เป็นปรมาตมธรรม ธรรมทุกอย่างเป็น
ธรรมชาติส่วนกลาง คงอยู่ในจิตของตนเอง กิเลสหลุดไปเอง แต่ชีวิตยังคงอยู่มีความเป็น
ปรกติทุกอย่าง ทั้งกายสังขาร-จิตสังขารก็หยุด รูปก็หยุดหมด ไม่มีสัตว์เกิดสัตว์ตาย กิเลส
ไม่มีในตา หู จมูก ลิ้น กายใจ ขันธ์ของกิเลสก็ไม่มีในตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ...สุขชาติ
ของอัสวะของสังโยชน์ ๑๐ อนุสัย ๗ ออกวันเดียวกันและเวลาเดียวกันนั้นแหละ...”

หลวงพ่อสงฆ์ท่านนั่งเฝ้าหลวงปู่บุดดาอยู่นานกว่าสามชั่วโมงแล้วจึงออก

“นิมนต์เถอะครับ...แน่นอนแล้ว”

พอรุ่งเช้าถึงเวลาออกบิณฑบาต หลวงพ่อสงฆ์บอกว่า

“โลกกุตระธรรมแล้วขอนิมนต์ให้หลวงปู่บุดดาเดินหน้า”

แต่หลวงปู่บุดดาว่า

“หน้าก็หน้าคุณธรรม แต่พรรษาอ่อนกว่าต้องเดินหลังซี !”

ตกลงหลวงปู่บุดดากงเดินตามหลังหลวงพ่อสงฆ์เหมือนเดิม

ต่อมาอีกไม่กี่วันหลวงพ่อสงฆ์ ซึ่งเร่งปรารภความเพียรมาอย่างหนักก็ได้ดวงตา
เห็นธรรม ณ ถ้าฎกาเช่นเดียวกัน ท่านไม่ถือทั้งนามและรูป เพราะการหลงนาม หลงรูป

มันก็หลงเกิด หลงตาย ไม่มีสิ้นสุด (ในช่วงบั้นปลายของชีวิตท่านได้มาพักจำพรรษาที่วัด
อาวุธวิถีสถาธรรม เขตบางพลัด กทม. ตลอดมา จนถึงแก่มรณภาพ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕)

พระพุทธรูปเกษแก้วจุฬามณี

เมื่อหลวงปู่บุดดาและหลวงพ่อดังค์ได้รู้แจ้งเห็นจริงในอริยสัจธรรมแล้ว ต่างองค์
ต่างก็แยกกันไปประกาศพระสัจธรรม ตามสำนักและหัวเมืองต่าง ๆ เป็นเวลามากกว่า
๔๐ ปี แต่เมื่อจวนเข้าพรรษาของทุกปี ท่านทั้งสองก็จะกลับมาจำพรรษาร่วมกัน ที่วัด
บ้านป่าหนองคู

ครั้นออกพรรษาก็ต่างแยกทางกันไป ซึ่งบางครั้งก็จะมาอยู่ร่วมกัน ณ ถ้ำของเขากู
กาเป็นครั้งคราวจนล่วงย่างเข้าสู่วัยชราภาพประมาณเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ทั้งสองท่านพบ
กันก็ได้ปรารภถึงสถานที่ที่มีบุญคุณมากที่สุดคือ ถ้ำกูกา จ.นครสวรรค์ ซึ่งเป็นสถานที่
ที่ท่านทั้งสองได้อาศัยบำเพ็ญเพียรจนบรรลุถึงอริยสัจธรรม สมควรจะได้จัดสร้างพระพุทธร
ูปปฏิมากรจำลองพระพุทธรูปลักษณะมาจากพระเกษแก้วจุฬามณี ณ แดนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์
ได้ตกลงให้ขนาดปากกว้าง ๖ วา ๒ ศอก สูง ๕ วา สร้างแบบเครื่ององค์ประดิษฐาน ณ
ยอดเขากูกา เพื่อเป็นอนุสาวรีย์ทัศนาศา นุตรียะปฐนียสถานของพระพุทธรูปศาสนิกชนทั่วไป
และเป็นอนุสรณ์ที่ทั้งสององค์ได้พำนักอาศัยบำเพ็ญบุญบารมี จนบรรลุถึงอริยสัจธรรม
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระบรมศาสดาเองของโลก ดังนั้นท่านทั้งสองพร้อม
คณะศิษย์ผู้ศรัทธาจึงได้เริ่มจัดสร้าง “พระพุทธรูปเกษแก้วจุฬามณี” ขึ้นประจํายอดเขากูกา
ต.หัวหวาย อ.ตากลิ จ.นครสวรรค์ จนเสร็จเรียบร้อยโดยใช้ช่วงเวลาสร้างไม่นาน (พระ
ครูพลอย แม่ชีผวน พระเงิน เป็นผู้จัดดำเนินการหาทุนสร้างเป็นอนุสรณ์ให้กับหลวงพ่อด
ังค์ พรหมเถระ – หลวงปู่บุดดา ถาวโร)

ต้องอธิกรณ์

เมื่อหลวงพ่อดังค์กับหลวงปู่บุดดาแยกทางกันตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๐ แต่พอออก
พรรษาแล้วท่านมักจะพบกันเสมอ บางครั้งก็ร่วมทางกันต่อไป แต่ตอนปลายปี ๒๔๙๔
ต่อต้นปี ๒๔๙๕ ท่านร่วมเดินทางมาด้วยกันพอถึงจังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของ
สมเด็จพระพุฒาจารย์ญาณวโร เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส ท่านทั้งสองก็ถูกอธิกรณ์
เขาพาท่านทั้งสองมาหาสมเด็จพระเจ้าวัดเทพศิรินทร์ฯ สมเด็จพระท่านจึงตั้งคณะกรรมการขึ้น

สอบสวน หลวงพ่อทั้งสองท่านไม่มีประโยคประธานใด ๆ แต่ท่านอ้างธรรมเนียมปฏิบัติตามปฏิปาทที่ท่านรู้เห็นของท่านขึ้นได้แข็ง ปรัชญาเป็นเสมือนแบบแผนเท่านั้น แต่การปฏิบัตินั้นเป็นการทำจนปรากฏของจริงขึ้นประจักษ์แก่ใจ

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ท่านจึงตั้งกรรมการทั้งฝ่ายปรัชญาและฝ่ายปฏิบัติขึ้นสมทบของท่านร่วมกันผลปรากฏไม่พบความผิดจึงเป็นที่เล้าลือกันในตอนต้นปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ว่าพระสุปฏิปันโนจากป่า เข้ากรุง

จากผลของการสอบสวนในครั้งนั้นทำให้หลวงปู่ได้พบปะและสนทนาด้วยพระผู้ใหญ่ฝ่ายธรรมยุตหลายองค์ ต่อมาท่านผู้หฤญสุธรรมมนตรี (กิมไล้ สุจริตกุล) มารดาพระสุจริตสุตา และสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี ในพระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (รัชการที่ ๖) ได้นิมนต์ไปจำพรรษา ณ วัดสัมพันธวงศ หลวงปู่จึงไปพำนักที่วัดสัมพันธวงศในเดือนเมษายนปีนั้น แต่ในปีนั้นหลวงปู่คงไม่ได้จำพรรษาเนื่องจาก...

หลวงปู่ไปเมืองเพชร

ท่านอาจารย์เหล็งฯ เป็นภิกษุชาวเพชรที่อยู่ ณ วัดสัมพันธวงศ เลื่อมใสศรัทธาในองค์หลวงปู่และขออาราธนาหลวงปู่ให้ไปโปรดญาติโยมของท่านทางเมืองเพชรก่อนต่อใกล้พรรษา จึงค่อยกลับมาวัดสัมพันธวงศ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องอภัยของหลวงปู่อยู่แล้ว การเดินทางคราวนั้น มีท่านอาจารย์สันติฯ ชาวนครสวรรค์ ร่วมติดตามไปด้วย หลวงปู่จึงไปจำพรรษา ณ วัดเนรัญชรา วัดธรรมยุตของจังหวัดเพชรบุรีตั้งแต่ก่อน ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ (การเปลี่ยนแปลงการปกครอง) ในพรรษาต่อมาก็ จำพรรษา ณ วัดสนามพราหมณ์ และวัดเหนือวน จังหวัดราชบุรี ในพรรษาต่อไปและต่อจากนั้นจึงได้เข้ามาจำพรรษา ณ วัดราชาธิวาส ในกรุงเทพฯ เป็นพรรษาแรกในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ หรือ ๗๙ แต่แน่นอนก็คือเป็นปีที่ท่านครูบาศรีวิชัยต้องอธิกรณ์ถูกส่งมาสอบสวนและพักที่วัดเบญจมบพิตร

วัดบุญทวี อำเภอกลบ

วัดนี้สร้างด้วยความร่วมมือสมานฉันท์ของชาวเพชรบุรี ทั้งสองนิกายคือ ธรรมยุตและมหานิกาย (เกี่ยวข้องกับหลวงพ่อสงฆ์และหลวงปู่บุดดาเป็นสื่อจงใจ) ดังปรากฏกุฏิหลวงพ่อสงฆ์เดิม ภายหลังต่อมากลับกลายเป็นห้องสมุดของสำนักปฏิบัติ อุโบสถก็

เป็นอุโบสถที่มีการผูกพัทธสีมา ทั้งแบบธรรมยุติและมหานิกาย ฝ่ายปริยัตินั้นอยู่พื้นที่ ส่วนราบฝ่ายปฏิบัติอยู่บนภูเขา

เนื่องจากวัดเพชรบุรีเป็นที่ ๆ หลวงปู่จำพรรษามากกว่าที่อื่น ๆ ยกเว้นจังหวัด สิงห์บุรี ประกอบกับท่านเป็นพระของทั้งสองนิกาย ชาวเพชรบุรีจึงศรัทธาเลื่อมใสในตัว ท่านมาก ขนาดสามล้อแย่งกันนิมนต์ขึ้นรถของตัวเอง เขามีความเชื่อว่าถ้าหลวงปู่ได้นั่ง รถของเขาแล้ววันนั้นเขาจะได้ลาภมากกว่าปกติไม่ว่าจะเป็นสามล้อหรือรถโดยสาร ธรรมดาในจังหวัดเพชรบุรีแล้ว เขาต้องนิมนต์ให้ท่านขึ้นรถของเขาถ้าพบว่าท่านตาม ทาง

งานเดี่ยวถุณิมนต์ ๓ วาระ

ในงานฉาปนกิจศพของคหบดีคนหนึ่งของวัดเจ้าคณะตำบลไถ่ลี้วัดถ้ำกลบนี้เอง ซึ่งบุตร ทั้ง 3 คน เป็นเจ้าภาพร่วมกันพอวันงานปรากฏว่าพระขาดไปรูปหนึ่ง น้องคน เล็กจึงไปนิมนต์หลวงปู่มาจากวัดถ้ำกลบ พอมาถึงท่านก็นั่งยังอาสนะที่เขาจัดไว้ เจ้าภาพได้เถียงกัน พี่ชายคนกลางว่าไปนิมนต์พระมาเช่นกัน ท่านได้ฟังก็ลูกอาจสนะลง มาข้างล่างและพระที่พี่ชายคนกลางนิมนต์มาก็เข้านั่งประจำที่แต่แล้วเจ้าภาพทั้งสองคนก็ ตกลงจัดที่เพิ่มและนิมนต์หลวงปู่ขึ้นไปใหม่ ต่อพอพี่ชายคนโตมาถึงก็เอ็ดใหญ่ไม่ยอม ฟังคำชี้แจงของน้องทั้งสองคน เขาเล่าว่าไม่เห็นท่านแสดงอาการอย่างไร ท่านก็ลุกจาก อาสนะอีกครั้งหนึ่ง แล้วเดินผ่านมาทางซ้ายสุด เพราะมีผู้คนมามากแล้ว คราวนี้ท่านไม่ หยุดังคราวก่อนได้เดินผ่านประตูทางออกไปเลย ตอนหลังเจ้าภาพตกลงกันได้จึงวิ่งไป นิมนต์ท่านกลับมาใหม่ หลวงปู่ก็เลยกลับมาั่งยังอาสนะเดิมเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

ว้าวิงชนหลวงปู่

หลวงปู่ได้รับนิมนต์จากชาวบ้าน จ.เพชรบุรี พร้อมด้วยอาจารย์เหล็ง พอถึงหน้า บ้านท่านก็ร้องให้เจ้าภาพของว้าวูกว้าว เจ้าของบ้านออกมาขึ้นนอกชาน ร้องนิมนต์ให้เข้า มาเถิดไม่เป็นไรหรอกท่านก็เดินเข้าบ้าน เจ้าว้าวไม่ยอมรับรู้วิ่งก้มหัวเข้าใส่ทันที พอมัน เข้ามาใกล้ท่าน อาจารย์เหล็งเห็นดังนั้นคิดอุทิสชีวิตถวายหลวงปู่ถลันขึ้นไปเสมอกับท่าน ไม่ทันล้าไปข้างหน้า ทันใดขาทั้ง ๔ ของเจ้าว้าวตัวนั้นเหมือนถูกตรึงอยู่ห่างจากหลวงปู่

ประมาณ ๒ วา เจ้าของวัวจึงได้นำวัวมันไปผูก เหตุการณ์นี้เป็นเรื่องที่ชาวเมืองเพชรบุรี เล่าลือกันทั่วไป

แะ แะ

อีกคราวหนึ่งมีนายทหารถือปืนเข้าวัดมาเพื่อจะยิงนก เข้ามาในวัดจนถึงหน้ากุฏิ ท่าน ท่านเลยรีบบอกนายทหารคนนั้นว่า โน่น ینگ นก กำลังเกาะกินลูกไม้บนต้นไม้ใหญ่ ใกล้กุฏิท่าน ท่านบอกให้ยิงเพียง ๒ ครั้งเท่านั้น นายทหารคนนั้นเอาปืนยิงทันที ครั้งแรก ดังแะ ไม่ออก ครั้งที่ ๒ ดังแะอีก ไม่ออก ท่านอาจารย์เหล็กจึงบอกว่า ไม่ได้ อย่ายิงอีก นะ ปืนจะแตก นายทหารคนนั้นก็เชื่อ และไม่เข้ามาในวัด อีกเลย ส่วนอาจารย์เหล็กล่ะ เมื่อติดตามหลวงปู่ดามมาเพชรบุรีแล้วก็ไม่ได้กลับกรุงเทพฯ ครั้งสุดท้ายท่านอยู่วัดบุญ ทวี ถ้าแกลบและมรณะภาที่วัดนี้เอง

พบครูบาศรีวิชัย

หลวงปู่เจ้าพรหม ณ วัดราชานิवास สมเด็จพระสังฆราชในขณะนั้นคือ สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงชินวราลงสิริวัฒน์ วัดราชบพิตร ครูบาศรีวิชัยต้องอธิกรณ์ หลวงปู่ได้ไปเยี่ยมท่านครูบาศรีวิชัยที่วัดเบญจมบพิตร ท่านเล่าว่าครูบาศรีวิชัยเห็นหลวงปู่ไม่ พาดสังฆาฏิ จึงทักท้วงว่า “เราเป็นนายฮ้อยก็ต้องให้เขารู้ว่า เป็นนายฮ้อยไม่ใช่ นายสิบ” นี่ คือสาเหตุที่หลวงปู่ท่านไปไหนก็ตามท่านจะพาดสังฆาฏิเสมอ ครูบาศรีวิชัยได้ถวาย คนโทน้ำที่ท่านใช้ให้หลวงปู่ลูกหนึ่ง คนโทลูกนั้นคงยังอยู่ที่วัดราชาธิวาสนั่นเอง พอ ออกพรรษาท่านจากไปก็เพียงบาตร ห่อผ้าอาบน้ําและร่มเท่านั้น ถ้าออกป่าก็มีกาน้ำอีก ลูกหนึ่ง

ท่านพุทธทาสนิมนต์ไปสวนโมกข์

ระหว่างที่ท่านเจ้าพรหมที่วัดราชาธิวาสนั้น ท่านพุทธทาสได้พบและสนทนา วิสาสะเป็นที่ถูกใจ จึงได้ออกปากนิมนต์ไปจำพรรษาที่สวนโมกข์พลาราม ท่านบอกท่าน พุทธทาสว่า อย่าให้ท่านเป็นผู้ทำลายแบบแผนที่วางไว้เลย จากเหตุคราวนั้น ทำให้ท่าน พุทธทาสแก้ไขระเบียบที่ว่าผู้ที่เข้าพำนักในสำนักของท่านได้ ต้องเป็นเปรียญหรือนักธรรมเอก มาเป็นข้อยกเว้นว่า หากไม่มีประโยคประธานใด ๆ ท่านต้องทดสอบก่อน

เกี่ยวกับท่านพุทธทาสนั้น เมื่อคราว หลวงปู่ได้เดินธุดงค์ไปยังเพชรบุรีได้พบกับท่านพุทธทาสอีก ซึ่งต่อมาหลวงปู่บุดดาได้ไปเยี่ยมท่านพุทธทาสที่สวนโมกข์อีกหลายครั้ง บางครั้งก็พักค้างคืน ครั้งหลังสุดเป็นช่วงก่อนเข้าพรรษาปี ๒๕๓๓ ท่านก็ยังไปเยี่ยมท่านพุทธทาสจนท่านปรารภว่าจะไม่ไปไหนอีกแล้ว

ไม่ข้ามหมา

หลวงปู่ท่านได้ไปจำพรรษาที่จังหวัดระยอง วันหนึ่งท่านมีธุระที่จะต้องเดินไปกุฏิอีกหลังหนึ่งทาง ที่จะไปนั้น ต้องข้ามสะพานไม้ที่ทอดไป แต่บนสะพานนั้นมีสุนัขตัวหนึ่งนอนขวางทางอยู่ ท่านก็ไม่ข้ามกลับเดินลงไปลุยโคลนแทนที่จะข้ามสุนัขตัวนั้น ท่านว่า ไม่อยากให้ผู้อื่นได้รับความ ขุ่นเคือง และเป็นการเบียดเบียน โดยเห็นแก่ความสะดวกของตนเองแม้เป็นเพียงสัตว์เดรัจฉาน ท่านก็ยังไมข้าม แสดงถึงคุณธรรมอันสูงส่งในจิตใจของท่าน

เจ้าคุณ ๘ ประโยค

หลวงปู่ถูกนิมนต์ให้ไปเทศน์คู่กับท่านเจ้าคุณองค์หนึ่ง ท่านก็คงเห็นหลวงปู่เป็นพระบ้านนอกรุ่มร่ามท่านองนั้น และไม่มีประโยคประธานใดๆ เพียงพระบุดาธรรมใดๆ เท่านั้นท่านเจ้าคุณได้ถามหลวงปู่ว่า “ท่านจะเทศน์เรื่องอะไร” หลวงปู่ก็ตอบว่า “เรื่องตัวโกธธ กิเลสตัณหา” ท่านเจ้าคุณก็ถามว่า “ตัวโกธธเป็นอย่างไร” หลวงปู่ก็พูดว่า “สันติน ใจละ” เจ้าคุณโกธธจนหัวฟัดหัวเหวียง และไม่ยอมเทศน์ร่วมกับหลวงปู่ หลวงปู่ท่านต้องเทศน์องค์เดียวเมื่อเทศน์จบแล้วท่านไปขอขมาเจ้าคุณเข้าใจว่าตัวโกธธเป็นอย่างนี้

หลวงปู่กับสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์

หลวงปู่ท่านเรียกสรรพนามสมเด็จพระสังฆราชเจ้าพระองค์นี้ว่า “สมเด็จพระไส้ออก” เวลาท่านผ่านมาทางวัดบวรนิเวศ ถ้าพระองค์เห็นเข้าก็จะงุมมือหลวงปู่ขึ้นบนกุฏิปิดประตูสนทนากัน และจัดให้หลวงปู่จำวัดในพระตำหนักด้วย ท่านบอกว่า “ท่านบุดามีพร้อมแล้วไม่ติดที่อยู่ พอออกพรรษาก็ออกไปเหมือนนกกระจอก อ้ายเรามันติดที่อยู่ที่นี่จนออกพรรษาแล้วก็ยังอยู่กับที่”

พระฝ่ายปฏิบัติอื่น ๆ กับหลวงปู่

พระฝ่ายปฏิบัติอันเป็นที่เคารพสักการะมีอยู่ทุกภาคและแทบทุกท่านมักจะได้เคยพบวิสาสะกันตอนจาริกธุดงค์เพราะต่างก็แสวงหาสถานที่วิเวก และมีสิ่งเกื้อกูลอื่นๆ เหมือนๆ กัน สถานที่เช่นนั้นจึงเหมือนเป็นจุดนัดพบของพระฝ่ายปฏิบัติ และจุดสำคัญต่างๆ นี้ท่านออกธุดงค์จะต้องผ่าน เช่น ภาคกลาง มีพระพุทธรบาท พระพุทธรายและเขาวงพระจันทร์ ภาคเหนือก็พระแท่นศิลาอาสน์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็พระธาตุพนม และพระปฐมเจดีย์ของภาคกลางด้วย พระสายปฏิบัติฝ่ายธรรมยุต สายท่านเจ้าคุณอุบาลี และหลวงปู่มั่น ฐริทัตโต สายนี้พูดได้ว่าหลวงปู่รู้จักเป็นส่วนมาก ที่พรรษาสูงกว่าหลวงปู่เรียกหลวงพ่อ เช่นเรียกหลวงพ่อมั่น หลวงพ่อเสาร์และอาจารย์สิงห์ ฯลฯ รุ่นเรียกอาจารย์ ก็คือรุ่นราวคราวเดียวกันหรืออ่อนกว่า กล่าวได้ว่าสายปฏิบัติฝ่ายธรรมยุตกับฝ่ายปฏิบัติธรรมของมหานิกาย สายหลวงปู่เถา พุทธสโร และหลวงปู่บุดดาท่านไม่มีความรังเกียจซึ่งกันและกันเลย จะเห็นได้จากประวัติของท่านสุภทัตโต (เจ้าคุณโพธิญาณเถระ) นอกจากนั้น วัดมหานิกายที่ถือข้อวัตรปฏิบัติแบบหลวงพ่อเถากับวัดธรรมยุตของจังหวัดลพบุรีท่านก็มีการติดต่อกันอยู่เสมอ

คราวหนึ่งหลวงปู่ได้พบหลวงพ่อสด จันทสโร จากวัดปากน้ำภาษีเจริญ กรุงเทพฯ โดยบังเอิญ ณ วัดพระแท่นศิลาอาสน์ อุดรดิตถ์ เมื่อได้สนทนาธรรมและร่วมทำวัตรสวดมนต์โดยมีหลวงพ่อเกรียง กิตติธรรมโม จากวัดหินหักใหญ่ ลพบุรีร่วมธุดงค์มาด้วย ได้ชวนกันจาริกไปพระธาตุคอกยสุเทพโดยธุดงค์ไปเรื่อย ๆ ใช้เวลาแรมเดือนจึงถึงจุดหมายแล้วเมื่อร่วมพักปฏิบัติธรรมอยู่ ๑๕ วัน ต่างก็แยกทางกันตามอัธยาศัย ซึ่งหลวงปู่ชอบธุดงค์องค์เดียว

หลวงปู่ปานวัดบางนมโค อำเภอสนา จังหวัดอยุธยา หลวงปู่เรียกหลวงพ่อปาน ท่านบอกว่า “หลวงพ่อปาน ท่านปรารธนาพุทธรูมิ” ท่านออกธุดงค์แต่ละคราวมีพระ เณร อุบาสิกา ติดตามเป็นขบวนยาวมาก ที่ที่ท่านพบกันเสมอก็คือบริเวณเขาวงพระจันทร์ที่ซึ่งในเวลาต่อมาหลวงปู่ปานได้มาสร้างเป็นวัดสะพานนาคร

สายครูบาศรีวิชัย นอกจากครูบาเองท่านยังสั่งมอบหมายไว้ ก็คือ หลวงปู่พระสุพรหมยานเถร วัดพระพุทธรบาทตากผ้า อ.ป่าซาง จ.ลำพูน ซึ่งหลวงปู่มีความเคารพเป็นอย่างยิ่ง และนับถือพระสุพรหมยานเถรเป็นพี่ชายของท่าน หลวงปู่สิม พุทธจาโร วัดถ้ำ

ผาปล่อง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ ได้สนทนาร่วมกับหลวงปู่อยู่บ่อย ๆ ด้วยความปีติและเบิกบานในอมตธรรมเป็นอย่างยิ่ง

เจ้าคุณพระสิทธิสารโสภณ และแม่ชีบุญเรือนพบหลวงปู่

ท่านเจ้าคุณพระสิทธิสารโสภณ อดีตเจ้าอาวาสวัดอาวสุวิสุทธิธาราม ก่อนจะมาอยู่วัดอาวสุฯ นั้นท่านเคยอยู่วัดสัมพันธวงศ์และได้พบกับหลวงปู่ ณ ที่นั่นเอง หลวงปู่แนะนำท่านเจ้าคุณให้รักษาศีลเท่าชีวิต ท่านก็นำมาปฏิบัติจนกระทั่งปรากฏแสงสว่างเกิดขึ้นเป็นที่น่าอัศจรรย์ ท่านจึงเลื่อมใสศรัทธาและฝากตัวเป็นศิษย์หลวงปู่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ท่านเจ้าคุณได้ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดอาวสุวิสุทธิธาราม ท่านก็นิมนต์หลวงปู่มาจำพรรษาที่วัดอาวสุฯ หลวงปู่ก็มาพักเป็นครั้งคราวและในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงได้มาจำพรรษาที่วัดอาวสุฯ ๒ ปี ท่านมาครั้งนี้ท่านเจ้าคุณได้มรณภาพแล้ว โบสถ์ วิหารที่ท่านสร้างไว้ก็ยังไม่เสร็จหลวงปู่ท่านมาอยู่ก็ช่วยสร้างศาลาและที่เก็บน้ำไว้ให้และทอดกฐินร่วมสร้างโบสถ์ที่ยังค้างอยู่

ขณะที่ท่านเจ้าคุณยังมีชีวิตอยู่ได้เคยเล่าให้ศิษย์ใกล้ชิดฟังว่า ตอนหลวงปู่อยู่ที่วัดสัมพันธวงศ์ เวลาหลวงปู่แสดงธรรมมีคนมาฟังธรรมกันแน่นมาก รวมถึงคุณแม่บุญเรือน โดงบุญเดิม ก็ได้มีโอกาสฟังธรรมและมอบตัวเป็นศิษย์ได้นำคำสอนของหลวงปู่มาปฏิบัติและบำเพ็ญความเพียรด้วยตนเองจนได้บรรลुธรรม (ปัจจุบันกระดูกกลับกลายเป็นอรหันตธาตุอยู่ ณ วัดอาวสุฯ) ท่านเจ้าคุณเคารพในปฏิปทาของแม่ชีบุญเรือนมาก ดังนั้นเมื่อท่านเจ้าคุณมาเป็นเจ้าอาวาสวัดอาวสุฯ และเมื่อคุณแม่ชีบุญเรือนมา สิ้นชีวิตลงแล้ว ท่านเจ้าคุณได้อนุญาตให้สร้างศาลาคุณแม่บุญเรือนไว้ที่วัดอาวสุฯ เพื่อเป็นอนุสรณ์

ช่วงปลายชีวิต

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ขณะหลวงปู่บุดดา อายุ ๘๔ ปี ได้มาจำพรรษา ณ วัดอาวสุวิสุทธิธาราม เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ตามที่ท่านเจ้าคุณพระสิทธิสารโสภณ เจ้าอาวาสนิมนต์ไว้ และในปีนั้นท่าน เจ้าคุณก็ได้มรณภาพลงโดยขณะนั้นทั้งโบสถ์และวิหารที่สร้างขึ้นยังไม่แล้วเสร็จ

และในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้นเอง หลวงปู่บุดดาได้ช่วยสร้างศาลาและที่เก็บน้ำสำหรับพระสงฆ์ สามเณรและคณะศิษย์ได้ใช้ และเป็นประธานจัดพิธีทอดผ้ากฐินสมทบ

สร้างพระอุโบสถที่ยังค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ พร้อมได้สร้างศาลาธรรมสารขึ้นเพื่อเป็นศาลาปฏิบัติกรรมฐาน

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ หลวงปู่บุดดาต้องเข้ารักษาตัว ณ โรงพยาบาลตำรวจเมื่อหายแล้ว ท่านได้กลับไปเยี่ยมและพักผ่อน ณ วัดบุญทวี อำเภอ จ.เพชรบุรี ช่วงระยะหนึ่งเมื่อจวนเข้าพรรษา หลวงปู่เย็น ทานโรโต เจ้าอาวาสวัดกลางชูศรีเจริญสุข อ.ปากท่อ จ.สิงห์บุรี ในสมัยนั้นได้นิมนต์ขอให้หลวงปู่ไปจำพรรษากับท่าน หลวงปู่จึงได้จำพรรษาอยู่กับหลวงปู่เย็นโดยมีพระมหาทอง กาญจโน ศิษย์และอุปัชฌาจากผู้ใกล้ชิดติดตามมาอยู่ด้วย สำหรับวัดกลางชูศรีเจริญสุขนั้น ได้สร้างมาตั้งแต่สมัยต้นกรุงศรีอยุธยา ต่อมาเป็นวัดร้าง หลวงปู่เย็นได้เริ่มดำเนินการบูรณะและก่อสร้างโบสถ์ขึ้นก่อน ต่อเมื่อหลวงปู่บุดดาอยู่ ด้วยบารมีของท่านและหลวงปู่เย็นและด้วยการบริหารของพระมหาทองจึงทำให้วัดกลางชูศรีเจริญสุขพัฒนาขึ้นจนเป็นวัดที่มีความสมบูรณ์สวยงามสง่านับเป็นวัดที่ทันสมัยวัดหนึ่ง

เนื่องจากคณะศิษย์จำนวนมากในช่วงหนึ่ง ทราบว่าหลวงปู่เป็นผื่นคันตามตัว ต่างคนต่าง ก็นำแป้งหอมชนิดต่าง ๆ มาน้อมถวายคราวละมาก ๆ เมื่อลากลับหลวงปู่ได้เมตตานำแป้งที่ได้รับไว้กลับเอามา แล้วให้แบมือขึ้นเทแป้งใส่ให้พร้อมกับบอกให้ทาแป้งมเกลเสีย กันจีกราก จีเกื้อน กันหลง กันลืม ให้หายโรคหายภัย จนกระทั่งเป็นเอกลักษณ์ของหลวงปู่ ที่แจกแป้งมเกลให้คณะศิษย์ธรรมได้หน้าขาว สวยสง่าขึ้นทุก ๆ คน ซึ่งท่านจะแจกให้หมดทั้งพระสงฆ์ สามเณร และโยม พร้อมบอกว่า “ตั้งแต่ศีลแปดขึ้นไป ก็ทาเป็นยาได้.... เอาแป้งไปทาแล้ว มันหายโรคหายภัยได้จะว่าอย่างไรเล่า !”

หลังจากจบกิจ พพรรษาที่ ๔ แล้วท่านได้ออกจาริกทั่วทั้งประเทศไทยตลอดจนถึงพม่า ลาว เขมร เวียดนาม มาเลเซีย และได้ออกเทศนาสั่งสอนทั้งภิกษุ สามเณร ตลอดจนพุทธศาสนิกชน ด้วยการสั่งสอน โปรดสัตว์ ช่วยการก่อสร้างถาวรวัตถุระดับคุณธรรมให้สูงขึ้นทุกเพศชั้นวรรณะโดยหลวงปู่ได้ออกเยี่ยมเยียนจนถึงที่อยู่ เช่นเดียวกับสมเด็จพระสัมมาพระพุทธเจ้า ซึ่งได้กล่าวแก่สาวกทั้งหลายว่า จงจาริกไปเพื่อประโยชน์แก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

ในช่วงระหว่างปี ๒๕๒๒ จนถึง ๖ ก.พ. ๒๕๓๖ หลวงปู่คงจาริกไปโปรดศิษย์และญาติโยม โดยอาศัยรถพาหนะของร่ววัดกลางชูศรีฯ และศิษย์ผู้ติดตามทั้งพระภิกษุ

สามเณรและภรรยาสาว โดยเฉพาะพระครูโสภณจารุวัฒน์ (พระมหาทอง กาญจน) รองเจ้าคณะอำเภอบางระจัน เจ้าอาวาสวัดกลางชูศรีเจริญสุข และพระสมบุญ ญาณวิเวโกได้เฝ้าดูแลใกล้ชิดติดตามท่านออกโปรดญาติโยมที่นิมนต์ท่าน แม้ว่าท่านเองจะไปด้วยตนเองไม่ไหวต้องอาศัยศิษย์ช่วยพุงท่านเดินถึง ๒ ท่าน มีพยาบาลจาก รพ.สิงห์บุรีคอยดูแล หลวงปู่ก็ยังรับนิมนต์จากศิษย์และญาติโยมออกโปรดด้วยการแสดงธรรม หรือ พุทธาภิเษก ฉั่น รับสังฆทานร่วมพิธีต่าง ๆ อาจารย์มหาทอง กาญจน เป็นเจ้าอาวาสและติดตามอุปฐากหลวงปู่มาแต่ปี ๒๕๒๐ จนถึงที่สุดแห่งวาระชีวิตของหลวงปู่

หลวงปู่ได้ปฏิบัติของพระศาสดาดังกล่าวมานี้ไม่สามารถจะหาที่เปรียบพระคุณหลวงปู่ได้แม้กระทั่งว่า ศิษย์ได้สอบถามท่านว่าเวลาพักผ่อนของหลวงปู่เวลาจะหลับ ตั้งใจให้หลับ หรือว่าหลับไปเอง ท่านกล่าวให้ฟังว่า หลับไปเอง กลางวันทำงาน ๑๐ ชม. พักผ่อน ๒ ชม. และกลางคืนทำงาน ๑๐ ชม. พักผ่อน ๒ ชม. เว้นแต่หลวงปู่เจ็บป่วย จากการสอบถามและได้รับเมตตาจากหลวงปู่เล่าให้ฟังปะติดปะต่อมา

หลวงปู่ได้เคยไปสนทนาธรรมพบปะ และเยี่ยมเยียนกันกับพระเถระที่มีรณภาพไปแล้วหลาย ๆ ท่าน ได้แก่ ครูบาศรีวิชัย หลวงปู่มั่น หลวงพ่อเดิม หลวงพ่อจาด หลวงพ่อจง หลวงพ่อรุ่ง หลวงพ่อเงิน หลวงพ่ออี หลวงพ่อปาน มีทั้ง ๓ ปาน ครูบาพรหมจักร ท่านเจ้าคุณนรฯ เจ้าคุณอุบาลี สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาสภเถระ) หลวงปู่คู่ หลวงปู่ชา ท่านพุทธทาส หลวงปู่เทศก์ หลวงปู่สิม หลวงพ่อฤๅษีลิงดำ หลวงปู่วัย หลวงพ่อสังวาลย์ หลวงพ่อพุทธ ครูบาชัยวงษา หลวงพ่อแพ หลวงปู่ชอบ หลวงปู่แว่น หลวงพ่อคง จันตตามโร ครูบาธรรมชัย หลวงพ่อมหาอำพัน หลวงปู่สาม หลวงปู่โง่น ครั่งป่วยอยู่ รพ.ศิริราชฯ และพระเถระที่ยังมีชีวิตอยู่ ได้แก่ สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวรฯ หลวงพ่อเพ็งฯ, หลวงพ่อบุญเพ็ง, หลวงปู่เหรียญ, อาจารย์วิชัย, อาจารย์จำเนียร, อาจารย์จรัส, หลวงพ่อเหรียญ, หลวงพ่ออุตตมะ ฯลฯ

ส่วนภรรยาสาว อุบาสก อุบาสิกา ที่นิมนต์หลวงปู่ ไม่ว่าจะยากดีมีจน ไม่เลือกชั้นวรรณะได้โปรดอย่างทั่วถึง ผู้ที่ได้เคยใกล้ชิดท่านบ้างจะทราบได้ทันทีว่า บารมีหลวงปู่เมื่อไปอยู่ใกล้ท่านจะได้รับความสงบเยือกเย็นอย่างประหลาด แต่ก็ยังมีบางท่านไม่เข้าใจในปฏิปทาในช่วงที่ท่านอายุมากแล้ว เช่นหลวงปู่แจกแป้ง หลวงปู่จับเงินทอง หลวงปู่จับหัวสตรี หลวงปู่ห่มผ้าไม่เหมือนพระองค์อื่น หลวงปู่ไม่ค่อยจะสอนวิธีปฏิบัติ หลวงปู่

นอนห้องแอร์ และอื่น ๆ เนื่องจากท่านเหล่านั้นไม่ได้ติดตามหลวงปู่เป็นเวลานาน ๆ เท่าที่ควร และเพิ่งจะได้พบหลวงปู่ช่วงที่อายุมากแล้ว ขอให้ท่านได้ติดตามศึกษาชีวประวัติท่านให้ตลอดก่อน และหลักธรรมคำสอนที่ท่านได้แนะนำให้มาตลอด

ซึ่งหลวงปู่ได้เคยเตือนว่าในสมัยพุทธกาลเศรษฐีได้ถ่มน้ำลายไล่พระอรหันต์จีเรณ ที่บิณฑบาตผ่านหน้าบ้านเศรษฐี ตายไปต้องตกนรกถึง ๕๐๐ ชาติ และชาติที่ได้สำเร็จเป็นพระโสดา ก็ยังต้องถูกโจรฆ่าตาย เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นได้พบหลวงปู่เวลาสั้น ๆ จึงขอให้ท่านขอขมากรรมและ ขอโทษกรรมต่อท่านเสีย

หลวงปู่เล่าว่า แม้ท่านจะจำพรรษาที่แห่งเดียวติดต่อกันบ้างบางแห่ง แต่ท่านว่าท่านไม่เคยอยู่ที่ใดติดต่อกันตลอดทั้งปี เพราะพอออกพรรษาหลวงปู่ก็ออกจาริกธุดงค์ไปตามป่าตามเขาจนอายุใกล้ ๗๘ ปี ร่างกายของท่านทรุดโทรมแล้วจึงหยุดเข้าป่าขึ้นเขา แต่ท่านก็ยังจาริกไปตามอรัญญิกตามบิณฑบาตโดยไม่กลับย้อนหลัง บิณฑบาตที่เชียงใหม่ ไปจนถึงเชียงราย คือวันหนึ่งท่านฉันมื้อหนึ่งและเว้น ไปอีกวันท่านจึงฉัน จนกระทั่งท่านอายุมากแล้ว อายุ ๘๐ ปี ท่านจึงหยุดการปฏิบัติตนเองแบบเคร่งครัดเพื่อพักผ่อน กายสังขารตามค่านิยมของบรรดาศิษย์

อาจารย์มหาทอง กาญจน เจ้าอาวาส วัดกลางชูศรีฯ เป็นผู้มีความเลื่อมใสศรัทธา ได้ติดตามอุปัฏฐากหลวงปู่มาแต่ปี ๒๕๒๐ เริ่มแต่วัดอาวสุวิสุทธิธาราม กทม. ได้กล่าวว่า “หลวงปู่เป็นพระพอดิ ไม่ได้เกินดี ไม่ได้ขาดดี” เช่นถามเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศหนาวไหม หนาวพอดิ ร้อนไหม ร้อนพอดิ เกี่ยวกับการขบฉัน การเจ็บป่วย จะไม่เคยเรียกหาอะไรเพิ่มเติมเลย เวลาท่านฉัน ไม่เคยบอกก่อนเลยว่าท่านเจ็บป่วย ต้องสังเกตเอาเองและคอยสอบถามท่านว่าไม่สบายมีอาการเป็นอย่างไร

ไม่น่าแปลกใจอะไรเพราะท่านเคยเล่าให้ฟัง ว่าท่านเคยอธิฐานไม่นานเลย ระหว่างเข้าพรรษาก็ทำมาแล้ว ธุดงค์โดยไม่ต้องมีกลดมีมุ้ง ทางแถบชายทะเลตะวันออก ยุงกัดเลือดท่านบินไม่ไหวท่านกล่าวว่าไม่เกิน ๗ วัน เดียวมันก็ตายไปเองอยู่แล้วสงสารมัน แต่ข้าพเจ้าก็เกิดอัศจรรย์ใจราวปี ๒๕๒๕ ที่ได้ไปพบท่านจำวัด ณ วัดกลางชูศรีฯ โดยที่ท่านไม่ต้องกางมุ้งแต่ไม่เห็นมียุงกัดกินเลือดท่านเลย

ละสังขาร

สำหรับพระอรหันต์ถึงแม้ว่ามีคุณวิเศษสามารถแยกจิตกับกายออกจากกันได้แล้วก็ตาม แต่ย่อมไม่สามารถที่จะบังคับให้กายสังขารทรงความมีชีวิตให้ยั่งยืนนานตลอดไปได้ ฉะนั้นโคกายสังขารของหลวงปู่บุดดา ถาวโร ก็เช่นเดียวกัน

เมื่อวันที่ ๖ ก.พ. ๒๕๓๖ หลวงปู่บุดดาได้ไปร่วมพิธีทำบุญ ๑๐๐ วัน หลวงพ่อพระราชพรหมยานเถร (หลวงพ่อฤาษี) ณ วัดท่าซุง จ.อุทัยธานี หลังท่านกลับถึงวัดกลางชูศรีเจริญสุขแล้วเวลาประมาณ ๐๑.๐๐ น. หลวงปู่มีอาการป่วยกะทันหัน พระครูโสภณจารุวัฒน์ (พระอาจารย์ มหาทอง) จึงได้นำส่งโรงพยาบาลสิงห์บุรี นายแพทย์วิศิษฐ์ ถนัดสร้าง ได้นำหลวงปู่เข้าเฝ้าฯ เสร็จคอมพิวเตอร์ที่โรงพยาบาล หมอประเจิดพบว่าสมองด้านซ้ายฝ่อเส้นโลหิตอุดตัน และปอดอักเสบ หลวงปู่หอบเพราะเสมหะตกค้างในปอดมาก แพทย์ตัดสินใจใส่ท่อช่วยหายใจทางปาก

- ๘ ก.พ. ๒๕๓๖ สมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับหลวงปู่เข้าเป็นคนไข้พระราชูปถัมภ์ คณะแพทย์สิงห์บุรีจึงได้นำหลวงปู่ส่งโรงพยาบาลศิริราช ณ ห้องไอซียู โดยมี ศ.พ.ญ. นันทา มาระเนตร์ เป็นแพทย์เจ้าของไข้

- ๑๑ ก.พ. ๒๕๓๖ หลวงปู่ได้รับการรักษาที่ห้องอภิบาลการหายใจ (อาร์ชียู) ดึกอัมฤกษ์ ชั้น ๒ หลวงปู่อาการดีขึ้นตามลำดับ หายใจได้เอง

- ๑๔ ก.พ. ๒๕๓๖ หลวงปู่ได้ย้ายไปที่ห้องพิเศษ ดึก ๘๔ ปี ห้อง ๘๐๘ โดยอยู่ในความดูแลของแพทย์และพยาบาลประจำดึก มีพระอุปัชฌาย์อยู่ประจำ ๒ รูป

- ๒๖ พ.ย. ๒๕๓๖ หลวงปู่มีอาการทรุดลงทั้งหอบและไอ แพทย์ได้นำเสมหะไปเพาะ เชื้อปรากฏว่าหลวงปู่ติดเชื้ออย่างแรง

- ๒ ธ.ค. ๒๕๓๖ แพทย์ได้ย้ายหลวงปู่กลับไปห้องอาร์ชียูอีกครั้ง แต่อาการไม่ดีขึ้น

- ๑๑ ม.ค. ๒๕๓๗ ช่วงกลางคืนอาการหลวงปู่สุดวิสัยที่คณะแพทย์จะเยียวยารักษาได้

- ๑๒ ม.ค. ๒๕๓๗ ตอนเช้าหลวงปู่ดูสดใส เปล่งปลั่ง สดชื่น ผิวพรรณวรรณะผ่องใสมากเป็นพิเศษ ผิดธรรมดา ทั้ง ๆ ที่อาการป่วยหนักยังทรงอยู่เหมือนเดิมทุกอย่าง

ช่วงบ่าย ฝนเริ่มตกโปรยปรายบริเวณโรงพยาบาลศิริราช ประจูดังประพรมน้ำ
พระพุทธรณ์อันศักดิ์สิทธิ์น้ำอัสจรรย์ เป็นนิมิตให้ทราบล่วงหน้าว่าจะต้องเกิด
เหตุการณ์ใดขึ้น อาจจะดีหรือร้ายว่าในไม่ช้านี้ เจ้าพระคุณหลวงปู่บุดดา ถาวโร อันเป็นที่
เคารพสักการบูชาอย่างสูงสุดของมวลคณะศิษย์ผู้ปฏิบัติธรรม กำลังจะทิ้งกายสังขาร
อย่างแน่อน ต่อมาหลวงปู่ค่อย ๆ ผ่อนลมหายใจช้าลง ๆ จนสงบนิ่งเมื่อเวลา ๑๕.๐๐ น.
สรีระหลวงปู่สงบเงียบ เมื่อชาติสิ้นแล้วย่อมไม่กลับมาเกิดอีกต่อไปตลอดกาลปาวสานต์
... สิริรวมอายุ ๑๐๑ ปี ๗ วัน ๗๓ พรรษา ตรงกับวันพุธ ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๒ ปีจอ

(คราวที่หลวงปู่ได้รับการรักษาที่ โรงพยาบาลตำรวจก็ได้รับการสงเคราะห์จาก
ศิษย์ผู้อำนวยการ รพ. ตำรวจเป็นอย่างดีและสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จเยี่ยม
ด้วย)

วัดที่หลวงปู่จำพรรษานานที่สุดคือ วัดในจังหวัดเพชรบุรี ๒๐ พรรษา ถพบุรี ๑๔
พรรษา กทม. ๘ พรรษา ะยอง ๗ พรรษา ชัยนาท ๔ พรรษา นอกนั้น วัดละ ๑
พรรษ ๒ พรรษาเท่านั้นเอง